

A joggyakorlat alakulása a Legfelsőbb Bíróság 2007. május 21. napján hozott 1/2007. Büntető Jogegységi határozatát követően.

A Jogegységi döntés legalizálta azt a Fővárosi Bíróságon követett többségi gyakorlatot, amely szerint az elkövető egy eljárásban elbírált és a kábítószerrel visszaélés különböző tényállásaiba ütköző cselekményei nem egységet, hanem *halmazatot* képeznek.

A Jogegységi döntés I. pontja hat külön-külön törvényi tényállást állapít meg a Btk. 282.§, a 282/A.§, a 282/B.§ (1) bekezdés b.) pontja, és (2) bekezdése, valamint a 282/C.§ és a 282/C.§ (2) bekezdése tekintetében, ami azt jelenti, hogy az eljárás során feltárt és egyértelműen bizonyított kábítószer-mennyiségek tiszta hatóanyag-tartalmának összegezésére csak az egyes tényállásokon belül kerülhet sor.

Ugyanakkor a Jogegységi döntésnek a II. pontjában szereplő iránymutatás ellentétes a többség által követett gyakorlattal, bár az igazsághoz tartozik, hogy elsősorban az ügyészség, mindig is ezt az álláspontot képviselte. A Jogegységi döntés szövegezése szerint a megszerzéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés megvalósulásának és befejezettségének megállapításánál nincs jelentősége annak, hogy mi lett a sorsa a kábítószernek, vagyis annak, hogy a megszerző maga fogyasztotta-e el, saját maga használta-e fel. Ez azt eredményezi, hogy a kábítószer-fogyasztónál nem csupán az egyszerre meglévő, hanem az elkövetési időszak alatt elfogyasztott teljes mennyiség képezi a minősítés alapját.

Az indokolás szerint ez a jogértelmezés felel meg azon jogi szabályozásnak, amely szerint a kábítószer fogyasztás nem jelenik meg közvetlenül büntetendő magatartásként, hanem az a megszerzésen, előállításán, természetesen és további magatartásokon keresztül büntetendő, a megszerzésnél pedig nincs külön fogyasztási célzat.

A Jogegységi döntés szerint nem elfogadható az az általunk követett jogértelmezés, hogy amennyiben az egyes részmennyiségek az elfogyasztással folyamatosan megsemmisülnek, akkor ez a magatartás nem alkalmas a jogtárgy, vagyis a közegészség fokozott veszélyeztetésére, ezért a minősítésre nem hat ki.

A Jogegységi döntés közzétételétől kezdve kötelező erővel bír a jogalkalmazókra.

Annak ellenére, hogy 2007. júliusában maga a kábítószerrel visszaélés büntetőjogi tényállás a nem változott, a Jogegységi döntés II. pontjának alkalmazása azzal jár, hogy a kábítószer fogyasztóval szemben *az esetek többségében súlyosabb büncselekmény megállapításra kerül sor.*

Ha az alkalmi fogyasztónál a csekély mennyiséget meghaladó, függő fogyasztó esetében az alapmennyiségen felüli megszerzés, illetve fogyasztás igazolható, akkor már nem kerülhet sor az elterelés igénybevételének lehetőségére, vagyis a korábbi büntethetőséget megszüntető ok a továbbiakban nem alkalmazható.

Ez a helyzet vetette fel a Btk. 2.§-ának az alkalmazását, amely ugyan csak az elkövetéskori, illetve az elbíráláskori törvény összehasonlítására és nem a joggyakorlat figyelembevételére ad lehetőséget.

(Az Alkotmánybíróság egyes döntései alapot szolgáltatnának erre a megoldásra is, ugyanis a jogszabály tartalma és értelme az, amit az állandó és egységes jogalkalmazási gyakorlat tulajdonít. Az AB az élő jogot vizsgálja, amelybe nyilvánvalóan beletartozik az egységes jogértelmezést biztosító jogegységi határozat is, 57/1990. XI.8., 42/2005. XI.14. AB. Határozatok.)

Ha nem ezt a megoldást választjuk akkor az alábbi megoldások lehetségesek:

–Fokozott követelményt állítani az ügyészi váddal szemben minden olyan esetben, amikor a vádirati tényállás csupán egy „től-ig” évszámot tartalmaz a vádlott fogyasztói magatartására anélkül, hogy annak gyakorisága, az elfogyasztott kábítószer fajtája és mennyisége és azok tiszta hatóanyag-tartalma szerepelne, ez ugyanis nem felel meg a törvényes vád fogalmának, legfeljebb a későbbi cselekmények „felvezetője” lehet.

–A bizonyítási eljárás során csak a minden kétséget kizáróan bizonyított elkövetéskori esetszám, mennyiség és vélelmezett hatóanyag-tartalom képezheti a minősítés alapját és a Be. 4.§-ában írtaknak megfelelően minden kétség a vádlott javára értékelendő. Abban egységes már a bírói gyakorlat, hogy a meg nem lévő kábítószerrel kapcsolatban nincs szükség szakértő kirendelésére, hiszen nem kerülhet sor szakértői vizsgálatra, hanem az arra illetékes intézetnek a kábítószerpiacra vonatkozó hiteles jelentése alapján kell a bíróságnak a hatóanyag-tartalomra következtetést vonni.

Javaslatok a folyamatban lévő ügyek elbírálásához:

1.

A Jogegységi döntésnek nincs visszaható hatálya, tehát abban az esetben, amikor a korábbi jogértelmezésnek megfelelően a bíróság a büntetőeljárást a vádlottal szemben felfüggesztette és megtörtént a hat hónapos folyamatos kezelés hitelt érdemlő igazolása, a büntetőeljárást a Btk. 32.§ e.) pontja alapján Btk. 283.§-ra utalva büntethetőséget megszüntető okból meg kell szüntetni.

Magyarázat: Ebben az eljárási szakaszban a bírónak már csak azt kell vizsgálnia, hogy a vádlott teljesítette-e a törvényben írt feltételt és nem mehet vissza a cselekmény korábbi minősítésére. Mondhatjuk azt a Jogegységi döntés szóhasználatával, hogy a „*felfüggesztéssel rögzül a minősítés*”.

2.

Amennyiben az elsőfokú bíróság a fenti feltételek megléte esetén a büntetőeljárást a Btk. 283.§ alapján megszüntette, ellenben az ügyész a saját, eredeti jogértelmezése miatt fellebbezéssel él, akkor a másodfokú bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a Jogegységi döntést megelőzően történt felfüggesztés megfelelt-e az akkori jogszabálynak és jogértelmezésnek és az eljárás megszüntetését helyben kell hagyni.

Nincs jelentősége annak, hogy Jogegységi döntés a büntetőeljárás felfüggesztése után és a megszüntetés lehetősége előtt vált ismertté, mert utólag már nem vizsgáljuk, hogy az eljárás felfüggesztésénél mi volt a cselekmény minősítése.

3.

Az első fokon eljáró bíróságnak a Jogegységi döntés hatályba lépése után elbírált ügyekben követnie kell az újfajta jogértelmezést.

Hogyan alakul a cselekmények jogi minősítése akkor, amikor az elsőfokú bíróság a korábbi gyakorlatnak megfelelően nem összegezte az elfogyasztott, meg nem lévő kábítószer mennyiséget és vétséget állapított meg a terhére, az ügyész azonban ezzel a megoldással nem ért egyet. A jogegységi döntés kötelező jogértelmezés, ezért a másodfokú bíróságnak követnie kell és függően attól, hogy a tényállás tartalmaz-e elegendő adatot a fogyasztási alkalmakra, mennyiségre stb., a másodfokú bíróság nyilvános ülésen a tényállást kiegészíti és átminősíti a cselekményt. Amennyiben az ügy e tekintetben felderítetlen, a tényállás hiányos, akkor ez a megalapozatlanság nem kiküszöbölhető és a másodfok hatályon kívül helyezéssel él.

Feltehető az a kérdés, hogy használhatjuk-e kétféleképpen a jogegységi döntést.

Egyrészt úgy, hogy folyamatban lévő ügyekben a minősítés szempontjából követjük a II. pontban írt jogelveket és ugyanígy döntünk, ha most merül fel az elterelés lehetősége (pontosabban lehetetlensége).

Ellenben az eljárás felfüggesztése esetén, amikor a vádlotti teljesítés után a megszüntetésre kerülne sor, figyelmen kívül hagyjuk a Jogegységi döntést.

Véleményem szerint a válasz igen.

Nem érheti hátrány a terheltet abban az esetben, ha a bíróság engedélye alapján teljesíti azt a törvényi feltételt, amely mellett elkerülheti a büntetőjogi jogkövetkezményt. Nem mondhatjuk azt, hogy jogszabályváltozás nélkül olyan jogértelmezés született, amely mellett már nem lett volna lehetőség az eljárás korábbi felfüggesztésére, az elterelésre. Vagyis hiába teljesítette a kezelésben való részvételt, nem szüntetjük meg az eljárást.

Megismétlem: *a Jogegységi döntés a vádlottra nézve visszamenőleg nem járhat hátrányosabb következménnyel.*

Kérdés, hogy követhető-e a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.205/2007/7. számú ítéletében kifejtett jogértelmezés.

A határozat már a Jogegységi döntés után született. Egyet kell érteni azzal, hogy „ha csak a kábítószer elfogyasztásának tényére van adat akkor a mennyiség, illetve a részmennyiségek megállapítása a bizonyításra tartozik.” Ami vitára adhat okot az az, hogy a megszerzésen keresztül büntetendő fogyasztásért való felelősséget az dönti el, hogy a terhelt mennyi ideig tartotta a birtokában a kábítószer, vagyis „a fogyasztást megelőző pillanatnyi, rövid ideig tartó uralom nem tekinthető visszaélést megvalósítható magatartásnak.” Az azt követő fogyasztás, mint megsemmisítés pedig nem szerepel a törvényi tényállásban.

Miután a törvényalkotó eldöntötte, hogy a fogyasztás is büntetendő az alaptényállásban szereplő magatartásokon keresztül, nehezen lehet egyetérteni ezzel az értelmezéssel.

A Fővárosi Bíróság ezt az álláspontját egy szakmai tanácskozáson alakította ki.

Budapest, 2008. január 25.

Dr. Frech Ágnes